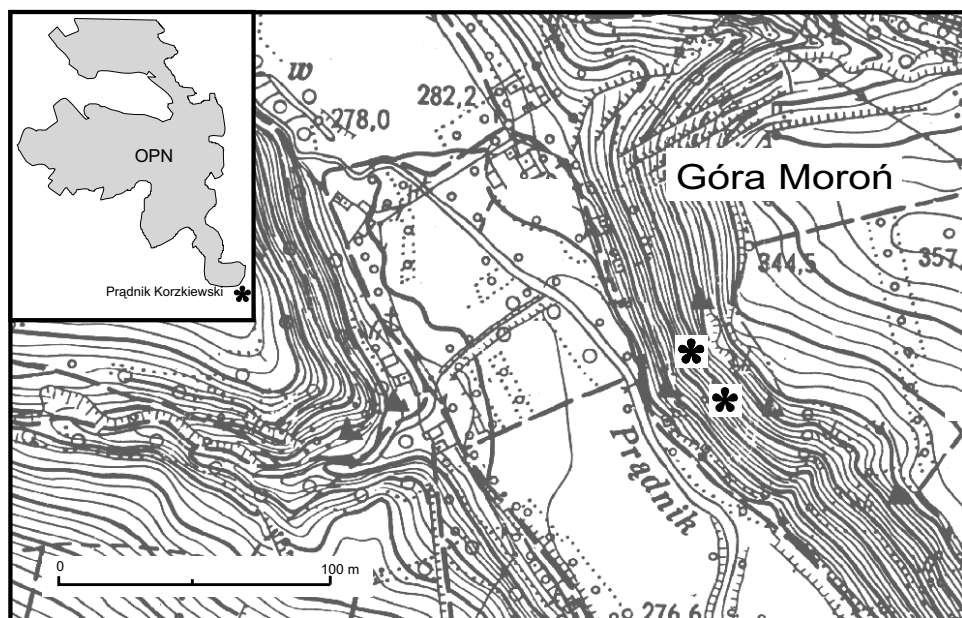

***Carex michelii* (Cyperaceae) w otulinie Ojcowskiego Parku Narodowego**

Carex michelii Host występuje w południowo-wschodniej części Polski – Roztocze, Wyżyna Lubelska, południowa część Wyżyny Małopolskiej, na Dolnym Śląsku oraz na Podkarpaciu (BRZYSKI 1961). Na terenie byłego województwa krakowskiego gatunek ten został sklasyfikowany jako rzadki i narażony, którego połowa stanowisk jest historyczna (ZAJĄC & ZAJĄC 1998).

W Ojcowskim Parku Narodowym znane były trzy stanowiska tej rośliny. Rosła ona w bogatych florystycznie murawach kserotermicznych w Wąwozie Koziarnia i koło Kopcowej Skąły w Prądniku Korzkiewskim (MICHALIK 1978). W trakcie inwentaryzacji florystycznej przeprowadzonej na terenie Parku w 1991 r., stanowiska te nie zostały potwierdzone (MICHALIK 1993, 1996), zaś siedliska, na których turzycza występowała, uległy daleko idącym przekształceniom w toku sukcesji wtórnej. Została ona zaliczona do grupy wymarłej na terenie OPN w latach 1991–1996 (MICHALIK 1996).

W czerwcu 1998 r. podczas inwentaryzacji zbiorowisk murawowych Ojcowskiego Parku Narodowego i otuliny odnaleziono nowe, bogate stanowisko turzycy Michela. Znajduje się ono w odległości około 1 km od południowej granicy Parku, na Górze Moroń w Prądniku Korzkiewskim – kwadrat ATPOL DF 5921 (Ryc. 1).

Ryc. 1. Nowe stanowiska *Carex michelii* Host * (kwadrat ATPOL DF 5921), OPN – Ojcowski Park Narodowy.

Fig. 1. A new localities of *Carex michelii* Host * (ATPOL-square DF 5921), OPN – Ojców National Park.

Carex michelii rośnie tu w kwiecistych murawach kserotermicznych *Origano-Brachypodietum pinnati vincetoxicetosum* oraz *agramonietosum*. Ich skład florystyczny przedstawiają następujące zdjęcia fitosocjologiczne (pokrycie gatunków podano w procentach):

Zdj. 1. 16.06.1998 r., Góra Moroń, Prądnik Korzkiewski, zbocze o ekspozycji SW, nachylenie 30–450, gleba typu rędzina, słabo szkieletowa. Powierzchnia zdjęcia 100 m². Pokrycie w warstwie c – 100%, liczba gatunków w zdjęciu – 53: **Ch. Festuco-Brometea**: *Brachypodium pinnatum* 27,4; *Carex michelii* 16,3; *Helianthemum nummularium* subsp. *obscurum* 5,2; *Euphorbia cyparissias* 0,7; *Origanum vulgare* 1,0; *Stachys recta* 0,8; *Festuca rupicola* 6,6; *Poa compressa* 0,8; *Galium album* 0,6; *Potentilla heptaphylla* 0,4; *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum* 0,9; *Sanguisorba minor* 0,7; *Scabiosa ochroleuca* 0,9; *Campanula glomerata* 0,1; *Allium montanum* 0,1; *Thymus kosteleckyanus* 0,2; *Centaurea scabiosa* 1,2; *Coronilla varia* 0,7; *Echium vulgare* 0,2; *Thymus austriacus* 0,6; *Asperula cynanchica* 0,3; *Dianthus carthusianorum* 0,1; *Plantago media* 0,1; *Thymus marschallianus* 0,2; *Festuca pallens* 1,5; *Hypericum perforatum* 0,4; *Koeleria macrantha* 0,05; *Thymus praecox* 0,1; **Ch. Trifolio-Geraniea**: *Vincetoxicum hirundinaria* 8,7; *Anthericum ramosum* 1,8; *Galium verum* 0,4; *Fragaria viridis* 2,1; *Silene nutans* 0,4; *Poa angustifolia* 0,1; *Geranium sanguineum* 0,1; *Astragalus glycyphyllos* 0,9; **Ch. Molinio-Arrhenatheretea**: *Achillea millefolium* 0,4; *Festuca rubra* 4,0; *Vicia cracca* 0,3; *Galium mollugo* 1,0; *Lotus corniculatus* 0,2; *Plantago lanceolata* 0,2; **Gatunki towarzyszące**: *Pimpinella saxifraga* 0,7; *Convolvulus arvensis* 0,3; *Carex montana* 1,3; *Hieracium pilosella* 0,1; *Linum catharticum* 0,1; *Urtica dioica* 3,4; *Artemisia vulgaris* 0,1; *Betula pendula* 0,1; *Fragaria vesca* 0,6; *Rosa canina* 4,6.

Zdj. 2. Góra Moroń, Prądnik Korzkiewski, zbocze o ekspozycji S; nachylenie 20–300; piarg. Pokrycie c – 100%. Liczba gatunków w zdjęciu – 58. **Ch. Festuco-Brometea**: *Brachypodium pinnatum* 64,4; *Coronilla varia* 11,5; *Potentilla heptaphylla* 0,2; *Festuca rupicola* 6,0; *Carex michelii* 0,4; *Thymus kosteleckyanus* 0,3; *Helianthemum nummularium* subsp. *obscurum* 0,9; *Plantago media* 0,3; *Phleum phleoides* 0,2; *Campanula glomerata* 0,1; *Sanguisorba minor* 0,2; *Scabiosa ochroleuca* 0,1; *Allium montanum* 0,3; *Centaurea scabiosa* 0,5; *Dianthus carthusianorum* 0,1; *Stachys recta* 0,5; *Asperula cynanchica* 0,1; *Origanum vulgare* 0,1; *Thymus marschallianus* 0,2; *Carlina acaulis* 0,1; *Echium vulgare* 0,1; *Ranunculus bulbosus* 0,1; *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum* 0,1; *Koeleria macrantha* 0,1; *Agrimonia eupatoria* 0,1; *Allium oleraceum* 0,1; **Ch. Trifolio-Geraniea**: *Fragaria viridis* 2,1; *Galium verum* 1,7; *Vincetoxicum hirundinaria* 0,5; *Silene nutans* 0,4; *Anthericum ramosum* 0,1; *Campanula rapunculoides* 0,1; *Clinopodium vulgare* 0,1; **Ch. Molinio-Arrhenatheretea**: *Achillea millefolium* 0,1; *Festuca rubra* 4,6; *Lotus corniculatus* 0,2; *Knautia arvensis* 0,1; *Vicia cracca* 0,1; *Leontodon hispidus* 0,1; *Plantago lanceolata* 0,1; *Trifolium pratense* 0,1; **Gatunki towarzyszące**: *Pimpinella saxifraga* 0,8; *Linum catharticum* 0,1; *Carex montana* 0,1; *Hieracium pilosella* 0,1; *Convolvulus arvensis* 0,1; *Acer pseudoplatanus* c 0,1; *Genista tinctoria* 0,1; *Quercus robur* c 0,1; *Thymus pulegioides* 0,1.

Liczebność populacji turzycy szacuje się na kilkaset osobników. Turzyca wykazuje dużą żywotność i obficie kwitnie. Tak bogate stanowisko gatunku uważanego za wymarły na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego, położone w bezpośrednim jego sąsiedztwie, ma ogromne znaczenie, stwarzając możliwość odtworzenia populacji na terenie Parku. Ponieważ obszar Góry Moroń jest własnością prywatną, ochrona aktywna muraw na badanym stanowisku wydaje się mało realna. Tendencje dynamiczne muraw będą śledzone w następnych latach na dwóch stałych powierzchniach badawczych założonych w 1998 r.

Summary. *Carex michelii* (Cyperaceae) in the protected zone of the Ojców National Park. A new locality of *Carex michelii* Host – a very rare species has been found in Moroń Hill, about 1 km from the southern border of the Ojców National Park (Kraków-Częstochowa Upland). The sedge grows there (Fig. 1) on steep slopes in the Prądnik Valley in xerothermic grasslands which belong to the *Origano-Brachypodietum pinnati*. In 1998 several hundred flowering specimens were found.

LITERATURA

- BRZYSKI B. 1961. *Orchis pallens* i inne interesujące gatunki w dolinie Dunajca koło Wojnicza (pow. Brzesko). – *Fragm. Flor. Geobot.* 7(2): 317–326.
- MICHALIK S. 1978. Rośliny naczyniowe Ojcowskiego Parku Narodowego. – *Stud. Nat. A*, 16: 1–171.
- MICHALIK S. 1993. Zanikanie stanowisk roślin naczyniowych w Ojcowskim Parku Narodowym w okresie minionego trzydziestolecia. – *Prądnik Pr. Muz. Szafera* 7–8: 339–344.
- MICHALIK S. 1996. Operat ochrony gatunkowej Ojcowskiego Parku Narodowego. ss. 69. Mskr., Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- ZAJĄC M. & ZAJĄC A. (red.) 1998. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w woj. krakowskim. Gatunki prawnie chronione, ginące, narażone i rzadkie. ss. 134. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

WOJCIECH BAŁA, *Pracownia Naukowo-Badawcza Muzeum Przyrodniczego im. Prof. Wł. Szafera, Ojcowski Park Narodowy PL-32-047 Ojców 5, Polska.*

Przyjęto do druku: 3.11.1999 r.

***Alisma gramineum* (Alismataceae) – nowy gatunek we florze roślin naczyniowych Wyżyny Śląskiej**

Alisma gramineum Lej. jest jednym z rzadszych gatunków we florze Polski. Większość z około 100 znanych stanowisk tej rośliny pochodzi z XIX lub pierwszej połowy XX w. (WAYDA 1996). Ze względu na rzadkość występowania i niszczenie jej siedlisk, *A. gramineum* umieszczona została na „Czerwonej liście roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce” (ZARZYCKI & SZELĄG 1992) oraz w regionalnej „Czerwonej liście roślin naczyniowych Górnego Śląska” (PARUSEL i in. 1996).

W lipcu 1997 r. w północno-wschodniej części Wyżyny Śląskiej w pobliżu wsi Boguchwałowice (powiat będziński, kwadrat ATPOL DF24) odnaleziono liczną populację tego gatunku. *Alisma gramineum* (stwierdzono tylko kwitnące formy terestryczne) rosła w jednogatunkowych, luźnych skupieniach na mokrym, grząskim mule na brzegu Zalewu Przeczycko-Siewierskiego (Ryc. 1). Stanowisko to jest pierwszym stwierdzonym miejscem występowania omawianej rośliny na Wyżynie Śląskiej.

A. gramineum jest w południowej Polsce rośliną bardzo rzadką (WAYDA 1996). Jej najbliższe w stosunku do podanego powyżej, potwierdzone aktualnie stanowiska znajdują się w dolinie Wisły w Kotlinie Oświęcimskiej (ZAJĄC 1989) oraz w dolinie Odry w Kotlinie Raciborskiej (DOMAŃSKI i in. 1997).

Summary. *Alisma gramineum* (Alismataceae) – a new species to the vascular flora of the Silesian Upland (Wyżyna Śląska). *Alisma gramineum* Lej. is one of the rarest vascular plants in Poland. It was included in the *Red list of threatened vascular plants in Poland* (ZARZYCKI & SZELĄG 1992) and in the *Red list of Upper Silesian vascular plants* (PARUSEL *et al.* 1996). In July 1997 a numerous population of this species was found in the NE part of the Silesian Upland on wet, miry slime on the bank